

Revidert avløpsdirektiv

Elisabeth Lyngstad, fagleder avløpsrensing Norsk Vann
Norsk Vanns fagtreff 18.03.2025

Revidert avløpsdirektiv

Revidert avløpsdirektiv er nå formelt og endelig godkjent i EU!

På denne siden har vi samlet informasjon om forslaget til revidert avløpsdirektiv fra EU.

På denne siden har vi samlet informasjon om forslaget til revidert avløpsdirektiv fra EU.

Status pr 18. desember 2024:

Prosessen med revidert avløpsdirektiv er nå ferdig i EU og direktivet trer i kraft 1.1.2025. EU-sine medlemsland har da frist til 31. juli 2027 for å tilpasse sin nasjonale lovgivning for å ta hensyn til de nye reglene («transponere direktivet»).

- [Link til direktivet på alle EU-språk finnes her](#)
- [Direktivteksten på engelsk finnes her](#)
- [Direktivteksten på dansk finnes her](#)

En oppsummering av direktivet slik det er vedtatt i EU ble presentert på Norsk Vanns Jusskonferanse i november 2024.

- [Presentasjonen finner du her](#)
- [Opptak av foredraget finner du her](#)
- [Oversikt over krav og frister finnes her](#)

INTERESSEPOLITIKK

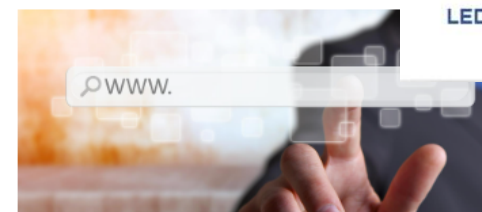
FORVALTNING ▾

KOMPETANSE

VANN

AVLØP OG MILJØ

LEDNINGSNETT

PROSESSEN I EU

NORSK VANNS INNSPILL OG
SYNSPUNKTER

ANDRE AKTØRER

Temanummer i Vannspeilet:

Revidert avløpsdirektiv

26. oktober 2022 la EU-kommisjonen frem forslag til revidert avløpsdirektiv. Direktivet er ambisiøst og innebærer strenge krav til avløpshåndtering for å begrense negativ miljøpåvirkning. Gjeldende avløpsdirektiv er 30 år gammelt. Det er behov for en modernisering og oppdatering, blant annet for å inkludere ny kunnskap og ta høyde for nye forutsetninger og behov.

På denne siden finner du informasjon om direktivforslaget, samt innspill, reaksjoner og meninger fra Norsk Vann og andre aktører.

[Mer om revidert avløpsdirektiv](#)

https://norsk vann.no/avlopsrensing-og-miljo/revidert-avlopsdirektiv/

Oversikt over krav og frister finnes her

Tema (artikkel i direktivet)	Krav og frister
Definisjoner (A2):	
- Tettbebyggelse	Et område der befolkningen (i pe), kombinert eller ikke med økonomisk virksomhet, er tilstrekkelig konsentrert til at avløpsvannet kan samles opp og ledes til ett eller flere renseanlegg og/eller til ett eller flere utslippspunkter. (Fra fortalen: Når de avgrenser sine tettbebyggelser, bør medlemsstatene ta hensyn til den veiledende referanseterskelen på 10 til 25 pe. per hektar, hvor befolkningen, muligens kombinert med økonomiske aktiviteter, lokalisert i et
Oppsamlingssystem (A3):	
- Krav for tettbebyggelser fra	1 000 pe
o Frist	31.12.2035
Individuelle systemer (A4):	
- Kan unntaksvis brukes når	Mulighet for individuelle kostnadene vil være altf

Type rensning	Reduksjon av	Krav	Hvem	Frist
Sekundærrensing	Organisk stoff	70-90% BOF ₅ eller 25mg/l og 75 % KOF eller 125 mg/l	Anlegg omfattet av dagens direktiv	Skal ha oppfylt kravet i dag
			Anlegg i tettbebyggelser fra 2000 pe som i dag er i «mindre sårbart» område	Utgangen av det 12. året etter at direktivet er vedtatt
			Anlegg i tettbebyggelser fra 1000-2000 pe	31.12.2035
Tertiærrensing	Fosfor og nitrogen	0,5 mg P/l eller 90% og 8 mg N/l eller 80 %	Anlegg fra 150 000 pe	30 % innen 31.12.2033, 70 % innen 31.12.2036, 100 % innen 31.12.2039
		0,7 mg P eller 87,5% og/eller 10 mg N/l eller 80 %	Anlegg i tettbebyggelser fra 10 000 pe med utslipp til sårbart område og anlegg fra 10 000 pe i nedbørfeltet til disse områdene	20 % innen 31.12.2033, 40 % innen 31.12.2036, 60 % innen 31.12.2039, 100 % innen 31.12.2045

Revisjon av avløpsdirektivet

- Dagens avløpsdirektiv er fra 1991 (implementert i Norge i forurensningsforskriften i 2007)
- Mål med revisjonen var:
 1. Gjenstående forurensninger
 - Utslipp fra mindre steder - utslipp via overløp
 2. Nye utfordringer
 - Mikroforurensninger - energi - utslipp via overvann
- **Revidert direktiv trådte i kraft i EU 1.1.25**
 - EUs medlemsland har inntil 31 måneder på seg til å tilpasse sin nasjonale lovgivning for å ta hensyn til de nye reglene

Har vi nå alle svarene? **Nei!**

- Er gitt fullmakter i direktivet til utarbeidelse av Delegated acts og Implementing acts
- Mange steder rom for tolkninger
- Er et minimumsdirektiv – kan ha strengere nasjonale krav
 - Tilstand i vannforekomsten er overstyrende
- Implementering i Norsk lovverk
 - EØS-prosess
 - Avløpsdelen i forurensningsforskriften må skrives om
 - Flere andre lover/forskrifter vil påvirkes pga. nye krav?
- Først når EU-rettsaktene er gjennomført i norsk rett, vil bestemmelsene gjelde overfor norske borgere og juridiske personer

Virkeområde for dagens direktiv

Tettbebyggelser fra:

2 000 pe for utslipp til ferskvann

10 000 pe for utslipp til sjø

1 pe tilsvarer forurensningsproduksjonen fra 1 person

Nytt virkeområde

**Tettbebyggelser fra:
1 000 pe**

~~2 000 pe for utslipp til ferskvann~~

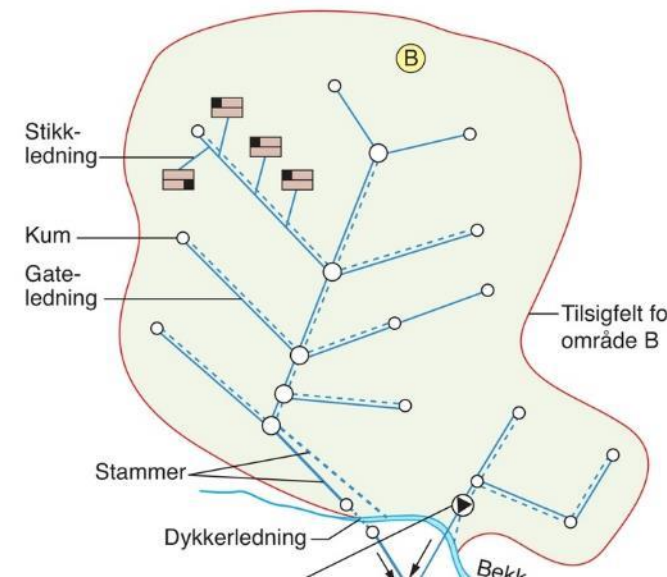

~~10 000 pe for utslipp til sjø~~

1 pe tilsvarer forurensningsproduksjonen fra 1 person

Tilknytningsplikt

- Tettbebyggelser omfattet av direktivet skal ha ledningsnett med tilknytningsplikt (2035)
- Unntaksmulighet til individuelle anlegg (IAS) der tilknytning til ledningsnett ikke vil gi miljømessig nytte, kostnadene vil være altfor høye eller det ikke er teknisk mulig
- IAS skal oppnå samme beskyttelse av helse og miljø som de større anleggene, men må ikke oppfylle de samme rensekravene
- IAS skal registreres og inspiseres/kontrolleres jevnlig

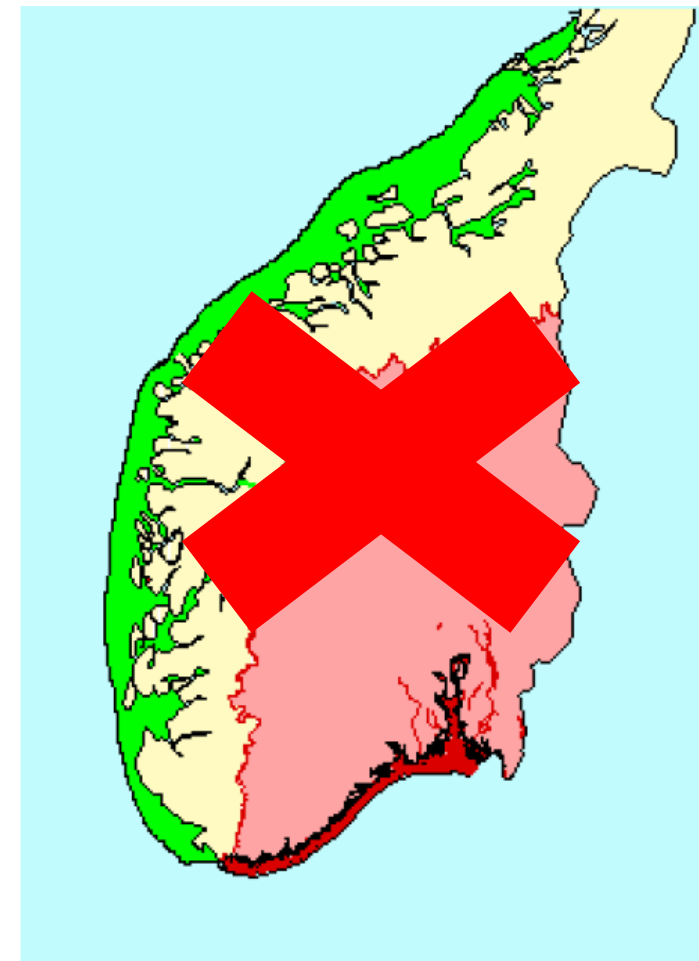

Minimumskrav rensning

- Sekundærrensing for **alle** anlegg (2035/2037)
 - Ingen mulighet for lempeligere krav basert på resipientens tåleevne
- Krever normalt et biologisk renseanlegg
- BOF₅: 70-90% eller 25 mg/l O₂

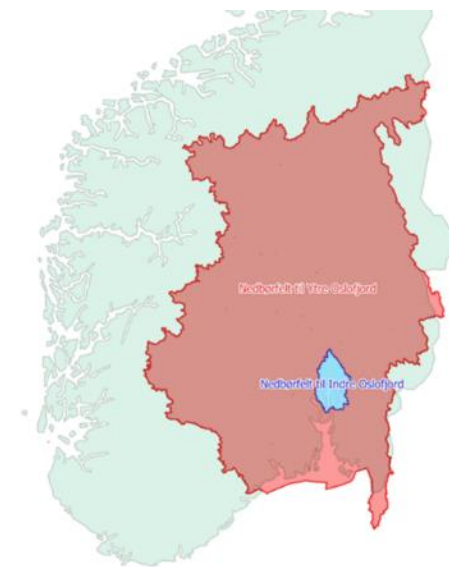
Og

- KOF: 75% eller 125 mg/l O₂
- Krav per prøve - noen prøver kan «feile»

Tilleggskrav – tertiærrensing (fosfor/nitrogen)

- Alle anlegg fra 150 000 pe
- Anlegg i tettbebyggelser fra 10 000 pe med utslipp til sårbart område (ny kartlegging)
 - Den parameteren område er sårbart for
 - **Anlegg** fra 10 000 pe i nedbørfeltet til sårbart område
- Strengere renskrav for fosfor (i EU) og nitrogen
- Trinnvise frister (2033-2045)
 - Men anlegg med utslipp til Oslofjorden må oppfylle krav iht. dagens regelverk for nitrogen

	Fosfor		Nitrogen	
	%	mg/l	%	mg/l
Anlegg				
≥ 150 000 pe	90	0,5	80	8
i TB ≥ 10 000 pe	87,5	0,7	80	10

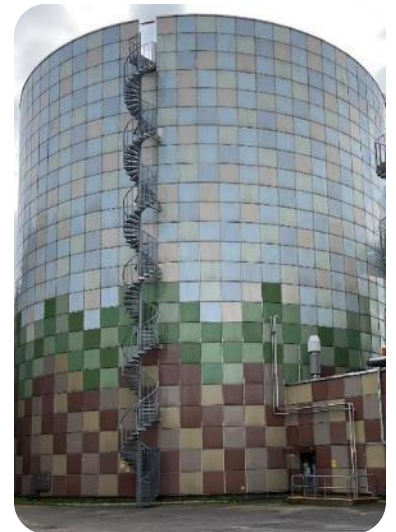
Tilleggskrav - kvartærrensing (mikroforurensninger)

- Anlegg fra 150 000 pe
- Anlegg i tettbebyggelser fra 10 000 pe med utslipp til sårbart område
 - Innen 2030, nasjonal oversikt over resipienter sårbare for mikroforurensning basert på kartlegging og risikovurdering
- Rensekrav 80% for flere indikatorstoffer
- Rensekrav per prøve
- Minst 80% av kostnadene (investering og drift) skal dekkes av produsentene (legemidler, kosmetikk) via utvidet produsentansvar
- Trinnvise frister (2033-2045)
- Nytt renskrav som krever for eksempel aktivt kull eller ozon

Energioppfølging og energinøytralitet

- Energirevisjon hvert 4 år for anlegg fra 10 000 pe **inkludert tilhørende ledningsnett.**
 - Skal se på mulighet for kostnadseffektive tiltak for å redusere energiforbruk, og øke bruk- og produksjon av fornybar energi med spesielt fokus på biogassproduksjon og varmegjenvinning.
- Krav til energinøytralitet på nasjonalt nivå for avløpsrenseanlegg fra 10 000 pe
 - Usikkert hvilken energi som kan inkluderes
 - Mulighet for å kjøpe noe fornybar energi hvis alle andre tiltak først er iverksatt

Helhetlige planer for urbant avløpsvann

- Det skal utarbeides planer for dreneringsområdet til:
 - tettbebyggelser fra 100 000 pe (2033)
 - tettbebyggelser fra 10 000 pe der det er behov (2039)
- Kartlegge dagens situasjon og identifisere tiltak for å redusere utslippene via overløp og forurenset overvann
 - Vurderinger og tiltak skal inkludere fremtidige klimaendringer
- Mål om maks 2% stoffmengde via overløp (2039/2045)
- Ikke-forurenset overvann skal i hovedregel skal håndteres på overflaten
- Forurenset overvann skal samles opp og behandles

Annet

- Økt krav til prøvetaking
 - For å dokumentere rensekrav og utslipp
 - For overvåking
- Utslipp av klimagasser (min. CO₂, N₂O, CH₄) skal rapporteres til EU på nasjonalt nivå for anlegg fra 10 000 pe
 - Kan måles, beregnes, modelleres
- Krav til økt informasjon til publikum
- Artikkel 18 – risikovurdering
 - **Hvis det er risiko skal det settes strengere krav til både etablering av ledningsnett og rensekrav**

Viktig for renseanlegg (ressursanlegg)

1. Gjenvinning av næringsstoffer
 - Fosfor – nitrogen - annet?
2. Reduksjon av energiforbruk og produksjon av energi
 - Utstyr og prosesser som krever lite energi
 - Se på muligheter for økt produksjon og ny type energi
3. Klimagassutslipp
 - Tilrettelegge for måling
4. Styring, overvåking, prøvetaking/dokumentasjon
 - Behov for mer intelligent styring
 - God egenkontroll – intern lab.
5. Kompetanse
 - Mer kompliserte anlegg å drifte
 - Ny kompetanse

Mange krav som går
«mot hverandre»

Viktig for ledningsnett

- Krav til tilknytning
- Reduksjon av fremmedvann
 - Kostbart og energikrevende å transportere og rense regnvann
 - Vanskelig å rense tynt (lite konsentrert) og kaldt vann
- Dokumentasjon og reduksjon av utslipp fra overløp
 - Måling, beregning, modellering
- Forurenset overvann skal behandles
 - Kartlegging, beregning og reduksjon av utslipp
- Husk energirevisjon inkluderer ledningsnett
 - Energieffektive pumpestasjoner
 - Ikke pumpe overvann unødvendig
 - Energiforbruk må logges

Konklusjon

Det er fortsatt mye vi ikke vet, men:

- Dere blir ikke arbeidsledige!
- Masse spennende og utfordrende oppgaver!
 - Både avløpsrenseanlegg og ledningsnett
 - Avløpsvann og overvann
 - Planlegging, bygging og drift
- Krever ny/utvidet kompetanse og flere hoder/hender
 - Mange anlegg skal bygges og mye ledningsnett
 - Mer kompliserte krav og mer kompliserte anlegg
- Trenger teknologiutvikling så vi får de beste løsningene

Her må alle brette opp ermene 😊

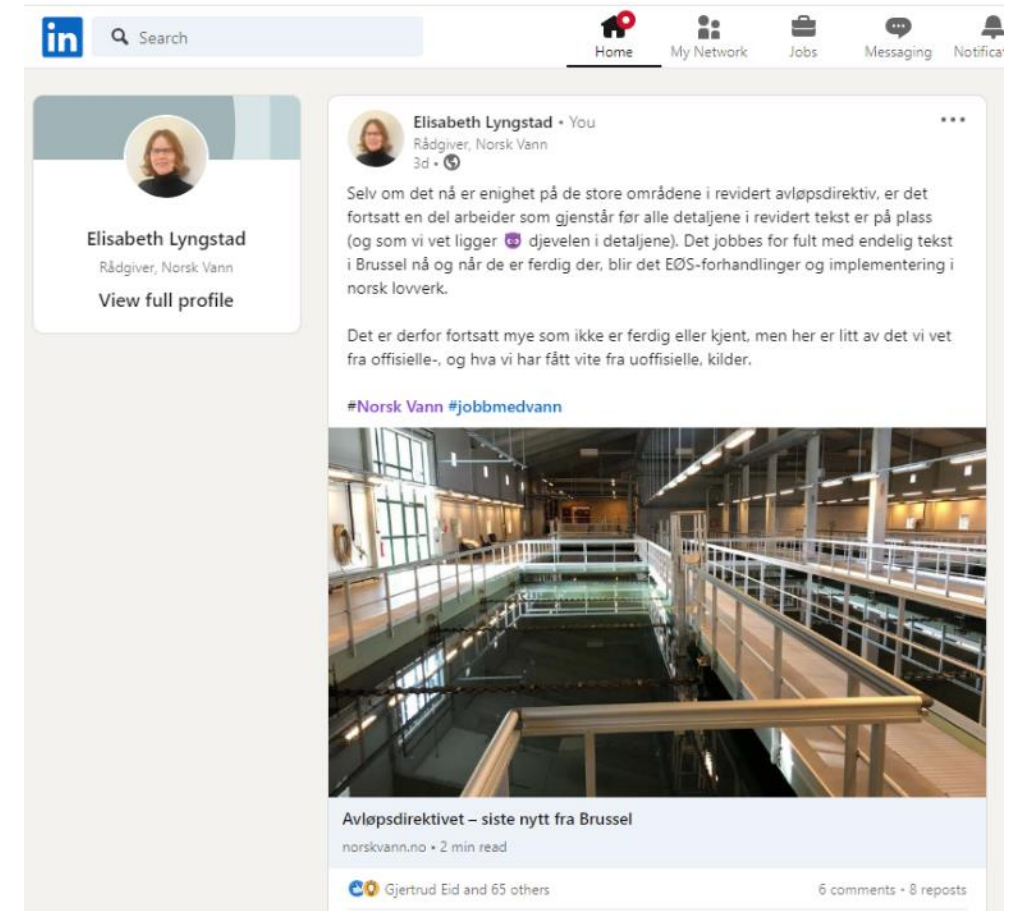

- Mer informasjon finnes på:

<https://norsk vann.no/avlopsrensing-og-miljo/revidert-avlopsdirektiv/>

PROSESSEN I EU

- [EU-kommisjonens forslag til revidert avløpsdirektiv](#) (26. oktober 2022)
- [Innspill til Kommisjonens høringsrunde \(alle innspill\)](#)
- [Saksgangen i EU](#)
- [EU-parlamentets miljøkomite sitt endelige forslag til revidert direktiv \(20. september 2023\)](#)
- [Pressemelding fra EU-parlamentets miljøkomite \(20. september 2023\)](#)
- [EU-parlamentet sitt endelige forslag til revidert direktiv \(5. oktober 2023\)](#)

E-post: Elisabeth.Lyngstad@norsk vann.no